

CYNGOR SIR YNYS MÔN <u>Adroddiad Sgriwtini</u>	
Pwyllgor:	Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio
Dyddiad:	21 Mehefin 2023
Pwnc:	Adroddiad blynyddol safonau'r Gymraeg 2022-23
Pwrpas yr adroddiad:	Cynnig yr adroddiad blynyddol i graffu arno cyn ei gyflwyno am gymeradwyaeth dirprwyedig i'w gyhoeddi
Cadeirydd sgriwtini:	Cynghorydd Dylan Rees
Aelod(au) portffolio:	Aelod Portffolio Addysg a'r Gymraeg
Pennaeth gwasanaeth:	Dylan Williams, Prif Weithredwr
Awdur yr adroddiad:	Ffreuer Owen, Rheolwr Polisi a'r Gymraeg
Rhif ffôn:	01248 752520
E-bost:	FfreuerOwen@ynysmon.llyw.cymru
Aelodau lleol:	Perthnasol i bob aelod etholedig

1. Argymhelliad

Gwahoddir y Pwyllgor i graffu a gwneud sylwadau ar yr adroddiad blynyddol ar safonau'r Gymraeg 2022-23 cyn ei gyflwyno am gymeradwyaeth dirprwyedig gan yr aelod portffolio i'w gyhoeddi.

2. Cyswllt efo Cynllun y Cyngor / blaenoriaethau corfforaethol eraill

- Mae Cynllun y Cyngor 2023-2028 yn adnabod yr iaith Gymraeg fel maes blaenoriaeth ar gyfer tymor presennol y Cyngor. Mae'n cynnwys ymrwymiadau i ddarparu gwasanaethau Cymraeg o safon ac i ddatblygu defnydd o'r iaith yn ein gweinyddiaeth.
- Un o feysydd blaenoriaeth Strategaeth Hybu'r Gymraeg 2021-2026 yw y gweithle, gwasanaethau Cymraeg a'r seilwaith.
- Cymeradwyodd y Cyngor llawn ein polisi iaith Gymraeg ar 12 Mai 2016. Mae'r adroddiad blynyddol yn disgrifio sut cafodd y polisi ei weithredu yn ystod 2022-23.

3. Egwyddorion fel canllaw ar gyfer sgriwtini

Er mwyn cynorthwyo aelodau wrth graffu ar y pwnc:

3.1 Ffocws ar y cwsmer/dinesydd

Yr effaith y mae'r eitem yn ei chael ar unigolion a chymunedau

3.2 Ffocws ar werth

Edrych ar effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd unrhyw newid arfaethedig – yn ariannol ac o ran ansawdd

3.3 Ffocws ar risg

Edrych ar unrhyw risgiau

3.4 Ffocws ar berfformiad ac ansawdd

Sgriwtini'n cymryd rôl rheoli perfformiad neu sicrhau ansawdd

3.5 Ffocws ar lesiant

Edrych ar gynlluniau a chynigion o safbwynt:

- Hirdymor
- Atal
- Integreiddio
- Cydweithio
- Cynnwys

3.6 Ffocws ar gydraddoldeb a'r Gymraeg

Effeithiau posibl y byddai'r penderfyniad hwn yn ei gael ar:

- y grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010
- y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol yn eu bywydau (wrth wneud penderfyniadau strategol)
- y cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg

4. Cwestiynau sgrwtini allweddol

- i. A oes unrhyw risgiau penodol sy'n codi consyrn am gydymffurfiaeth y Cyngor gyda gofynion safonau'r Gymraeg?
- ii. Pa heriau sy'n ein hwynebu o ran cynyddu defnydd o'n gwasanaethau Cymraeg gan ddinasyddion Ynys Môn?
- iii. Beth yn fwy gallwn ni ei wneud i gefnogi swyddogion i ddatblygu eu sgiliau iaith Gymraeg?
- iv. Oes unrhyw wybodaeth ychwanegol fyddai'n ychwanegu gwerth i'r adroddiad blynyddol?

5. Cefndir / cyd-destun

O dan Reoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015 rhaid i'r Cyngor baratoi adroddiad blynyddol yn egluro sut yr aethom ati i gwrdd â safonau'r Gymraeg. Mae'r adroddiad yn cynnwys gwybodaeth am y meysydd canlynol:

- Camau a gymerwyd i gydymffurfio â'r safonau darparu gwasanaethau, llunio polisi a gweithredu
- Camau gweithredol i hyrwyddo safonau'r Gymraeg
- Hunan reoleiddio
- Gwaith datblygol i hybu defnydd o'r Gymraeg gan ddefnyddwyr ein gwasanaethau, ein swyddogion ac yn ein gweinyddiaeth
- Adroddiad ar berfformiad – data cwynion, cyflogaeth, hyfforddiant a recriwtio

6. Asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb (gan gynnwys effeithiau ar y Gymraeg)**6.1 Yr effeithiau posibl ar y grwpiau a warchodir o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010**

Y prif ystyriaeth cydraddoldeb yw hygyrchedd yr adroddiad blynyddol a'r angen i'w wneud ar gael i gynulleidfa eang. Cynulleidfa sy'n cynnwys unigolion sy'n perthyn i'r grwpiau a warchodir dan Deddf Cydraddoldeb 2010. Mae'n bwysig bod arddull yr adroddiad yn addas ac yn rhwydd i'w ddilyn.

Yn unol â'n harfer bydd yr adroddiad ar gael mewn fformatau eraill, yn cynnwys braille a sain, drwy gais. Mae hyn wedi ei nodi'n glir tu mewn i glawr y ddogfen. Bydd hefyd ar gael ar ffurf copi caled yn adeiladau'r Cyngor i unrhyw un sy'n gofyn amdano.

Mae gofal arbennig wedi ei gymryd i sicrhau bod yr adroddiad yn rhwydd i'w ddarllen, bod yr arddull a'r ieithwedd yn addas ac yn gynhwysol, a'i fod yn cwrdd â gofynion hygyrchedd digidol.

Bydd ystyriaeth hefyd yn cael ei roi i greu ymwybyddiaeth o'r adroddiad, ei rannu â phartneriaid perthnasol a pharatoi deunyddiau hyrwyddo sy'n crynhoi'r prif negeseuon.

6.2 Yr effeithiau posibl ar y rhai sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol yn eu bywydau (penderfyniadau strategol)

Amherthnasol. Nid yw cymeradwyo'r adroddiad blynyddol ar safonau'r Gymraeg yn benderfyniad strategol.

6.3 Yr effeithiau posibl ar y cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg

Yn ogystal ag ystyried cydymffurfiaeth y Cyngor gyda gofynion y safonau, mae paratoi'r adroddiad blynyddol yn gyfle pwysig i ystyried sut aethom ati i hybu a hwyluso cyfleoedd i ddefnyddio'r iaith trwy ein gwasanaethau cyhoeddus ac o fewn ein gweinyddiaeth. Gweler yr adroddiad am y camau a gymerwyd yn ystod y flwyddyn.

Yn unol â gofynion y safonau a'n polisi iaith Gymraeg mae'r adroddiad ar gael yn Gymraeg ac mae hyn wedi ei nodi'n glir yn y fersiwn Saesneg.

7. Goblygiadau ariannol

Amherthnasol.

8. Atodiadau

Adroddiad blynyddol safonau'r Gymraeg 2022-23.

9. Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach os gwelwch yn dda):

- [Hysbysiad cydymffurfio dan adran 44 Mesur y Gymraeg \(Cymru\) 2011](#)
- [Polisi Iaith Gymraeg](#)
- [Llunio adroddiad blynyddol safonau'r Gymraeg: Dogfen gyngor arferion da](#)

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

POLISI A'R GYMRAEG

Adroddiad blynyddol safonau'r Gymraeg 2022-2023

Sut aethom ati i gwrdd â'r safonau ac i hybu a hwyluso
cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg

Dyddiad cyhoeddi: Mehefin 2023

Adroddiad blynyddol safonau'r Gymraeg

Trosolwg

Dyma adroddiad blynyddol Cyngor Sir Ynys Môn (y Cyngor) ar safonau'r Gymraeg. Mae'n gwerthuso sut aethom ati i gydymffurfio â'r safonau, hybu a hwyluso cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg a sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg yn ystod y cyfnod dan sylw.

Fe'i paratowyd yn unol â gofynion Atodlen 4 o Reoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015. Yn benodol safonau 158, 164 a 170.

Mae hefyd yn gweithredu fel adroddiad ar gynnydd yn erbyn nod ein polisi iaith (cymal 3.2.4) o sicrhau mai Cymraeg fydd prif iaith ein gweinyddiaeth fewnol, ar lafar ac yn ysgrifenedig.

Mwy o wybodaeth

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael ar ein gwefan yn www.ynysmon.llyw.cymru. Os oes ei angen arnoch mewn fformat a/neu iaith arall, neu os oes gennych unrhyw gwestiynau am ei gynnwys, cysylltwch â ni gan ddefnyddio'r manylion isod.

Ffreuer Owen
Rheolwr Polisi a'r Gymraeg
Cyngor Sir Ynys Môn
Swyddfa'r Sir
Llangefni
LL77 7TW

Ffôn: 01248 75 00 57

E-bost: FfreuerOwen@ynysmon.llyw.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd cysylltu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r cyhoeddiad hwn hefyd ar gael yn Saesneg.

This publication is also available in English.

Dogfennau cysylltiedig

Hysbysiad cydymffurfio dan Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011; Polisi Iaith Gymraeg; Strategaeth Hybu'r Gymraeg 2021-2026. I gyd ar gael ar ein [gwefan](http://www.ynysmon.llyw.cymru).

Cynnwys

Rhagair.....	1
Crynodeb gweithredol	2
Cefndir.....	3
Edrych yn ôl dros y flwyddyn.....	4
Safonau cyflenwi gwasanaethau	7
Safonau llunio polisi	12
Safonau gweithredu	14
Edrych ymlaen	19
Atodiad 1: Data cwynion.....	21
Atodiad 2: Data cyflogaeth, hyfforddiant a recriwtio	23

Rhagair

Roedd hon yn flwyddyn nodedig arall yn ein hanes. Yn dilyn etholiad llywodraeth leol Mai 2022, daeth Cyngor newydd i rym yn cynnwys sawl wyneb newydd ymhlith yr aelodau etholedig. Mae ein gweledigaeth gadarn ar gyfer y Gymraeg, fodd bynnag yn parhau.

Prif uchafbwynt y flwyddyn oedd cymeradwyo cynllun corfforaethol newydd am dymor pum mlynedd y Cyngor. Cynllun y Cyngor yw'r brif ddogfen strategol fydd yn dylanwadu ac yn llywio ein holl gynlluniau dros y blynnyddoedd nesaf. Roedd ei baratoi yn dasg sylweddol gafodd ei harwain gan ymgyrch ymgysylltu sylweddol â phobl Ynys Môn. Rydym yn arbennig o falch bod y Gymraeg wedi ei hadnabod fel un o chwe maes blaenoriaeth y cynllun, ynghyd â:

- Gofal Cymdeithasol a Llesiant
- Addysg
- Tai
- Economi
- Newid Hinsawdd

Mae gosod y Gymraeg gytras â'r blaenoriaethau hyn yn dysteb o'n hymrwymiad iddi. Gwyddwn o'r gwaith ymgynghori bod yr iaith yn bwysig i bobl yr ynys. Felly, mae'n gwbl addas bod y Gymraeg yn ystyriaeth sy'n ganolog i weledigaeth y cynllun sef 'creu Ynys Môn fydd yn llewyrchus a lle gall pobl ffynnu'.

Hefyd, dangosodd ganlyniadau Cyfrifiad 2021 pa mor bwysig yw dyfalbarhau yn ein hymdrechion i gynnal y Gymraeg fel iaith fyw yn ein cymunedau. Fel un o brif gyflogwyr yr ardal, gwyddom fod gennym gyfrifoldeb i osod esiampol i eraill drwy roi'r Gymraeg wrth wraidd ein hunaniaeth a'n harferion. Mae'r adroddiad hwn yn gipolwg o'n gwaith bwriadus a pharhaus dros y flwyddyn ddiwethaf.

Cynghorydd Llinos Medi
Arweinydd

Dylan J. Williams
Prif Weithredwr

Crynodeb gweithredol

Pwrpas yr adroddiad

Er mai dangos ein cydymffurfiaeth â safonau'r Gymraeg yw prif bwrpas yr adroddiad hwn, mae'n gyfle i ni adlewyrchu ar y flwyddyn ac ystyried sut aethom ati i hybu a hwyluso cyfleoedd i ddefnyddio'r iaith. Mae hefyd yn gyfle pwysig i gydnabod gwaith arbennig ein swyddogion sy'n cynnal ein safon uchel o wasanaethau Cymraeg. Dyma rai o'r llwyddiannau:

-

Y Gymraeg yn flaenoriaeth yng nghynllun y Cyngor 2023-2028
-

Tystiolaeth gadarnhaol o gynnis dewis iaith yn y sector gofal
-

Arfer dda o gryfhau darpariaeth cyfrwng Cymraeg mewn addysg
-

Fy Nghyfrif Môn yn cynnig mwy o sicrwydd dewis iaith
-

Cyfeiriad e-bost Cymraeg @ynysmon.llyw.cymru i bawb
-

Canmol cefnogaeth i wella sgiliau Cymraeg ein staff

Gair am ein gwasanaethau Cymraeg

“Gwelsom dystiolaeth gyson a chadarnhaol fod pobl yn cael y ‘Cynnig Gweithredol’ i siarad Cymraeg, a bod dymuniadau pobl yn cael eu cymryd i ystyriaeth o ran eu dewis iaith.”

Arolygiaeth Gofal Cymru

“Mae'n bleser cerdded i mewn i'r tŷ a chlywed y gofaluwr yn canu caneuon ac emynau Cymraeg oherwydd eu bod yn deall bod y sain yn tawelu [yr unigolyn sy'n derbyn eu gofal].”

Anwylun unigolyn sy'n derbyn gofal

Cefndir

---

1. **Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011** yw'r fframwaith cyfreithiol sy'n gosod dyletswydd arnom i gwrdd â safonau sy'n ymwneud â'r Gymraeg. Mae'r safonau'n egluro sut mae disgwyl i ni ddefnyddio neu ystyried yr iaith mewn gwahanol sefyllfaoedd. Egwyddorion sylfaenol y safonau yw:
  - na ddylem drin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg; ac
  - y dylem hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg er mwyn ei gwneud yn haws i bobl ddefnyddio'r iaith.
2. Derbyniom **hysbysiad cydymffurfio** gan Gomisiynydd y Gymraeg yn 2015. Dyma'r ddogfen sy'n nodi'r union safonau y mae'n rhaid i ni gydymffurfio â nhw. Mae **160 o safonau** i gyd wedi eu gosod arnom. Gallwch weld eu manylion, a darllen mwy am ein trefniadau i gwrdd â nhw, ar ein [gwefan](#).
3. Ein **polisi iaith Gymraeg** sy'n egluro sut y byddwn yn gweithredu'n unol â gofynion y safonau. Cafodd ei fabwysiadu'n fuan wedi i'r safonau ddod i rym yn 2016. Mae'n dilyn yr egwyddor bod gan y Gymraeg a'r Saesneg statws cyfartal yn ein gwaith a'n gweinyddiaeth. Mae hefyd yn cydnabod ein cyfrifoldeb i ddiogelu a hyrwyddo'r Gymraeg a datblygu'r defnydd o'r iaith oddi fewn ac oddi allan i'r Cyngor.
4. Ochr yn ochr â'n polisi iaith a'r safonau eu hunain, rydym yn cyhoeddi **adroddiad blynyddol** sy'n disgrifio sut yr ydym wedi cyflawni ein dyletswyddau mewn perthynas â'r Gymraeg. Mae hefyd yn cynnwys data penodol y mae'n rhaid i ni adrodd arno'n flynyddol am gwynion, sgiliau Cymraeg ein swyddogion, hyfforddiant a swyddi a hysbysebwyd gennym. Mae'r wybodaeth hon i'w chael yn llawn yn yr atodiadau.
5. Cafodd yr adroddiad ei gymeradwyo gan ein Tîm Arweinyddiaeth, sy'n cynnwys ein prif weithredwr, dirprwy a'n cyfarwyddwyr. Craffwyd arno'n ffurfiol gan ein Pwyllgor Sgriwtini (Partneriaeth ac Adfywio) ac fe'i gefnogwyd gan ein Pwyllgor Gwaith. Cafodd ei gymeradwyo'n derfynol gan yr aelod portffolio perthnasol.

6. Ein Rheolwr Polisi a'r Gymraeg sydd â chyfrifoldeb dydd i ddydd am y safonau ac am hyrwyddo'r Gymraeg o fewn y Cyngor. Y Prif Weithredwr yw'r aelod o'r Tîm Arweinyddiaeth sy'n gyfrifol am gadw trosolwg strategol ar faterion sy'n ymwneud â'r iaith. Mae gennym hefyd aelod portffolio sy'n cymryd cyfrifoldeb am y Gymraeg ar y Pwyllgor Gwaith Mae Grŵp Hyrwyddo'r Gymraeg, sy'n cynnwys cynghorwyr a swyddogion allweddol, yn cadw trosolwg dros ein defnydd o'r Gymraeg ac yn helpu i hybu'r iaith ym mhob agwedd o'n gwaith.

Edrych yn ôl dros y flwyddyn

Gwelodd y cyfnod sawl datblygiad pwysig i hyrwyddo ein gwasanaethau Cymraeg. Mae'r adran hon yn crynhoi rhai o'r uchafbwyntiau.

Cynllun y Cyngor

Y prif ddatblygiad eleni o safbwynt ein hymrwymiad i'r Gymraeg oedd gwneud yr iaith yn flaenoriaeth yng nghynllun y Cyngor. Dyma'r ddogfen strategol fydd yn dylanwadu ac yn llywio ein cynlluniau dros dymor y Cyngor presennol o 2023-2028. Cafodd ei baratoi yn dilyn gwaith ymgysylltu sylweddol.

Helpodd farn pobl Ynys Môn ni i adnabod y chwe maes y byddwn ni'n rhoi blaenoriaeth iddynt dros y bum mlynedd nesaf. O ran y Gymraeg, byddwn yn cynyddu cyfleoedd i ddysgu, magu hyder a defnyddio'r iaith. Mae hyn yn golygu:

- Cynnig gwasanaethau Cymraeg o ansawdd uchel.
- Gweithredu ein Strategaeth Hybu'r Gymraeg.
- Cydweithio gyda phartneriaid lleol a chenedlaethol i greu mwy o gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn gymdeithasol.
- Cefnogi ein staff a'n cynghorwyr i gynyddu eu hyder a defnyddio mwy o Gymraeg yn y gwaith.

Mae gosod y Gymraeg wrth wraidd ein cynlluniau yn dangos pa mor bwysig yw'r iaith i ni fel Cyngor a chyflogwyr, a'r balchder a deimlwn mewn bod yn ddarparwyr gwasanaethau Cymraeg o safon.

Arolygiad gwerthuso perfformiad gwasanaethau oedolion a phlant

---

Ym mis Hydref 2022, cynhaliodd Arolygiaeth Gofal Cymru archwiliad o berfformiad y gwasanaethau. Un o'r canfyddiadau nodedig oedd ymagwedd bositif at ddarparu gwasanaethau'n Gymraeg. Mae'n nodi:

Gwelsom dystiolaeth gyson a chadarnhaol fod pobl yn cael y 'Cynnig Gweithredol' i siarad Cymraeg, a bod **dymuniadau pobl yn cael eu cymryd i ystyriaeth o ran eu dewis iaith.**

Gwyddom fod cael gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg yn rhan hanfodol o ofal o safon sy'n seiliedig ar hawliau ac yn canolbwyntio ar yr unigolyn. Dyma pam fod ein [Cynllun Cydraddoldeb Strategol](#) yn cydnabod y dylai pobl allu mynegi eu hunain yn yr iaith y maent fwyaf hyderus ynddi wrth ddelio â ni (t. 26).

Adroddom y llynedd am arfer effeithiol gan y gwasanaethau oedolion a phlant o gadw cofnod cynhwysfawr o ddewis iaith er mwyn paru siaradwyr Cymraeg gyda defnyddwyr gwasanaethau Cymraeg. Yn dilyn derbyn cydnabyddiaeth Arolygiaeth Gofal Cymru, bydd y gwasanaethau'n adeiladu ar eu gwaith da ac yn ystyried sut y gellid cryfhau trefniadau ar gyfer nodi'r iaith y dymuna bobl gyfathrebu ynddi'n ysgrifenedig.

Gallwch ddarllen yr adroddiad yn llawn ar wefan [Arolygiaeth Gofal Cymru](#).

Fy Nghyfrif Môn

Ddiwedd y flwyddyn fe lansiom Fy Nghyfrif Môn, sef ein system rheoli cysylltiadau cwsmeriaid newydd. Gallwch ei ddefnyddio ar gyfrifiadur, gliniadur, tabled neu ffôn clyfar i wneud ceisiadau am wasanaethau fel:

- Casglu gwastraff
- Cyflwyno cais cynllunio
- Ymgeisio am le mewn ysgol
- Talu treth Cyngor

Mae'n gofyn i gwsmeriaid nodi eu dewis iaith wrth greu cyfrif, ond hefyd yn holi am ddewis iaith ar gyfer derbyn ateb i bob cais unigol. O dderbyn y cais, rhaid i'r swyddog cyfrifol ei ateb yn unol â dewis y cwsmer, naill ai'n Gymraeg, yn Saesneg neu'n ddwyieithog. Trwy gymell y swyddog i ateb yn newis iaith y cwsmer mae Fy Nghyfrif Môn yn rhoi gwell sicrwydd i ni ein bod yn cydymffurfio â'r safonau ac yn cynnig gwell gwasanaeth i ddefnyddwyr.

Mae'r ffaith bod y system dan reolaeth lawn ein tîm Gwasanaethau Digidol hefyd yn caniatáu i ni ymateb yn well pan fydd pethau'n mynd o'i le. Gwyddom o wahanol gwynion bod problemau'n codi o bryd i'w gilydd gyda gwasanaethau digidol. Mae gallu datrys problemau ar unwaith, heb ddibynnu ar gwmni trydydd parti efallai nad dynt yn deall ein dyletswyddau iaith Gymraeg, yn ddatblygiad pwysig i ni.

Hunaniaeth gorfforaethol

Adroddom y llynedd ar y gwaith o ymgorffori'r Gymraeg yn ein hunaniaeth gorfforaethol ddigidol trwy newid i'r parth gwefan www.ynysmon.llyw.cymru. Bellach mae gan bob aelod o'n staff gyfeiriad e-bost sy'n defnyddio'r un parth.

Aethom ati i wneud y newid hwn mewn camau er mwyn lleihau'r baich a'r risg i'n gwasanaethau. Yn gyntaf, newidiom gyfeiriad y wefan ar 1 Mawrth 2022 gyda'r cyfeiriadau e-bost yn dilyn ym mis Mehefin 2022. Trwy gynnal yr hen gyfeiriadau e-bost am gyfnod, cafodd y risg o golli negeseuon ei liniaru.

Mae un cam ar ôl, sef cynnwys ein cyfeiriad gwefan ac e-bost newydd yn ein deunyddiau a'n cyhoeddiadau. Mae hwn yn waith parhaus fydd yn cael ei gyflawni fel mae gwahanol ddeunyddiau'n cael eu diweddarau neu'n cyrraedd diwedd eu hoes. Bydd ei gwblhau'n golygu bod y Gymraeg yn cael ei hadlewyrchu ym mhob agwedd o'n hunaniaeth gorfforaethol ddigidol.

Gweithio mewn partneriaeth

Rydym yn ffodus bod cymaint o'n partneriaid ar Ynys Môn yn rhannu ein gweledigaeth ar gyfer yr iaith. Gwyddwn fod cydweithio, dylanwadu a rhannu arbenigedd yn hollbwysig i ddatblygiad y Gymraeg yn ein hardal.

Un enghraifft amlwg o weithio mewn partneriaeth er mwyn hybu a hwyluso cyfleoedd i ddefnyddio'r iaith yw ein gwaith gyda'n hysgolion. Derbyniodd ein gwasanaeth Dysgu arolwg cadarnhaol gan Estyn eleni oedd yn cydnabod darpariaeth cyfrwng Cymraeg ein hysgolion:

Mae'r gwaith i gryfhau darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn mynd rhagddo, gyda nifer o elfennau, fel y gefnogaeth i hwyrddyfodiaid, yn **arfer dda yn yr awdurdod**.

Ar gais yr arolygiaeth, bydd y gwasanaeth yn paratoi astudiaeth achos ar ei waith i gryfhau'r Gymraeg er mwyn rhannu ag eraill ar wefan Estyn. Gallwch ddarllen yr adroddiad yn llawn ar y [wefan](#).

Mae **Fforwm Iaith Ynys Môn** hefyd yn gryfder parhaol i ni. Cyfarfu'r fforwm yn rheolaidd dros y flwyddyn ac roeddem yn falch o gynnal dau o'r cyfarfodydd yn ein swyddfeydd. Cawsom gyfle i glywed gan sawl un o'r partneriaid am eu gwaith i gryfhau'r iaith yn eu meysydd, yn ogystal â rhannu rhai o'n harferion ninnau. Roedd cyfraniadau gan wasanaethau'r Cyngor yn cynnwys:

- Adfywio a datblygu'r economi
- Gwasanaeth ieuencid
- Polisi a'r Gymraeg
- Eitem reolaidd ar addysg gan y gwasanaeth Dysgu

Annog cydweithio rhwng y partneriaid yw un o brif amcanion y fforwm. Mae'r cynllun gweithredu blynyddol yn cynnwys sawl prosiect cydweithredol i gyd â'r nod o hybu a hwyluso cyfleoedd i ddefnyddio'r iaith.

Gallwch ddarllen mwy am waith y fforwm ar ein [gwefan](#).

Safonau cyflenwi gwasanaethau

Dyma'r safonau'n ymwneud â'r ffordd yr ydym yn delio â phobl Ynys Môn. Mae 77 ohonynt i gyd wedi eu gosod arnom. Ymysg pethau eraill, maent yn sôn am ddelio â phobl dros y ffôn neu wyneb yn wyneb, ein cyhoeddiadau â'n presenoldeb ar-lein.

Rheoli perfformiad

Porth Polisi

Eleni cafodd dealltwriaeth ein staff o ofynion y safonau cyflenwi gwasanaethau ei brofi. Mae'r Porth Polisi, sef system rheoli perfformiad electronig, yn rhan bwysig o'n trefniadau llywodraethu. Ei bwrpas yw rhannu gwybodaeth am bolisiau allweddol a chaniatáu i ni fonitro pwy sydd wedi ei darllen a'i derbyn. Mae safonau'r Gymraeg yn un o'r meysydd corfforaethol allweddol caiff ei gyflwyno bob dwy flynedd.

Ar 23 Mawrth eleni, cafodd crynodeb o ofynion y safonau ei rannu. Roedd yn cynnwys gwybodaeth am:

- gynnig dewis iaith wrth ddelio â phobl ar y ffôn ac wyneb yn wyneb;
- anfon gohebiaeth a pharatoi dogfennau; ac
- arddangos posteri a deunyddiau eraill.

Roedd **981** (96%) o'r staff yr oedd disgwyl iddynt gwblhau'r dasg hon wedi gwneud hynny ar y cyfrif diweddaraf. At ei gilydd, roedd dealltwriaeth o ofynion y safonau'n dda. Fodd bynnag, dangosodd y canlyniadau bod angen i ni godi ymwybyddiaeth o un gofyniad penodol, sef sicrhau bod sgysiauw yn wyneb yn wyneb yn cael eu cynnal yn Gymraeg yn eu cyfanrwydd os mai dyna ddewis y cwsmer.

Dewisom y cwestiwn ar baratoi dogfennau yn ofalus. Roedd hyn er mwyn ymateb i gais gan Gomisiynydd y Gymraeg i godi ymwybyddiaeth o ofynion **safon 49**. Dyma'r safon sy'n dweud bod angen i'n holl ddogfennau Saesneg nodi'n glir eu bod hefyd ar gael yn Gymraeg.

Anwythiad corfforaethol

Croesawom **145** aelod newydd o staff yn ystod y flwyddyn. Derbyniodd bob un ohonynt gyflwyniad ar ofynion y safonau cyflenwi gwasanaethau fel rhan o'u hanwythiad corfforaethol. Roedd cyfarfod â chydweithwyr newydd hefyd yn gyfle i'r tîm Polisi a'r Gymraeg rannu adnoddau iaith gwaith, sef bathodyn, llofnod e-bost a chefnidir cyfarfod rithiol i ddangos i eraill eu bod yn siarad neu'n dysgu Cymraeg.

Yn ychwanegol eleni, derbyniodd pob un o'n **35** cynghorwyr wahoddiad i sesiwn ymwybyddiaeth iaith gan ein Rheolwr Polisi a'r Gymraeg. Cafodd yr hyfforddiant ei gynnal yn rithiol ar wahanol ddyddiadau ac roedd yn cynnwys gwybodaeth am ofynion y safonau a'r disgwyliadau ar aelodau etholedig.

Arfer effeithiol

Mae esiamplau o arfer effeithiol gan wasanaethau sy'n ati'n rhagweithiol i reoli eu perfformiad eu hunain yn cynnwys:

Gwasanaeth rheoli cysylltiadau cwsmeriaid newydd (CRM) ond yn caniatáu swyddogion ateb ymholiadau yn newis iaith y cwsmer

Swyddog Cwynion
Gwasanaethau
Cymdeithasol yn cynnal
arolwg siopwr cudd o
wasanaethau ffôn

Gwasanaethau Cymdeithasol yn cadw cofnod cynhwysfawr o ddewis iaith er mwyn paru siaradwyr Cymraeg gyda defnyddwyr gwasanaethau

Tîm Gwasanaethau
Digidol yn atal cyhoeddi
unrhyw gynnwys di-
Gymraeg ar ein gwefan

Pencampwyr iaith
Gymraeg y gwasanaeth
Tai yn helpu prawf
ddarllen gwaith eu
cydweithwyr

Cyfieithu

Fel arfer, mae cefnogaeth y gwasanaeth Cyfieithu'n hanfodol er mwyn cwrdd â'n dyletswyddau o dan y safonau. Cyfieithodd y tîm dros **ddwy filiwn o eiriau** eleni a darparodd wasanaeth cyfieithu ar y pryd mewn **267 o gyfarfodydd**. Parhaodd y llwyth gwaith i fod yn uchel, ond cafodd llawer iawn ei gyflawni unwaith eto yn cynnwys cwblhau'r gwaith o uwchraddio'r offer cyfieithu ar y pryd yn siambr y Cyngor a'n hystafell bwyllgor.

2021-22	2022-23
2,231,916	2,204,718
Geiriau gyfieithwyd	Geiriau gyfieithwyd

Gwirio uniongyrchol

Arolygon cydymffurfiaeth

Cynhaliodd ein Swyddog Hyrwyddo Polisi a'r Gymraeg arolygon siopwr cudd o'n derbynfydd eleni. Roedd hyn yn golygu ymweld â'r derbynfydd canlynol er mwyn profi'r gwasanaeth Cymraeg ar gael:

- Archifau Ynys Môn
- Canolfannau ailgylchu Penhesgyn a Gwalchmai
- Canolfan Fusnes Môn
- Canolfannau hamdden Porthaethwy, Plas Arthur, Amlwch a Chaergybi
- Canolfan J. E. O'Toole
- Cyswllt Môn (derbynfa ein prif swyddfa)
- Llyfrgelloedd Amlwch, Benllech, Biwmares, Caergybi, Llangefni, Porthaethwy a Rhosneigr

Edrychodd y swyddog am dystiolaeth bod poster dewis iaith wedi arddangos, bod staff yn gwisgo bathodyn iaith gwaith ac yn defnyddio'r Gymraeg yn rhagweithiol gyda chwsmeriaid.

At ei gilydd, roedd y canfyddiadau'n gadarnhaol gyda'r Gymraeg yn cael ei defnyddio'n eang dros yr ystod o dderbynfeydd. Nodwyd rhai gwahaniaeth rhwng derbynfeydd mwy traddodiadol a chorfforaethol eu natur o gymharu â lleoliadau gwasanaeth, fel y canolfannau ailgylchu. Roedd y canfyddiadau'n awgrymu bod gennym waith pellach i'w wneud i sicrhau bod bathodynau iaith gwaith yn cael eu defnyddio'n eang gan swyddogion yn y lleoliadau hyn.

Aethom ati i ddsbarthu posteri dewis iaith er mwyn adfer cydymffurfiaeth yn y lleoliadau hynny lle nad oedd poster neu arwydd yn croesawu defnyddio'r Gymraeg.

Deall profiadau defnyddwyr

Cyswllt Cyntaf: Prosiect ymchwil Bwrdd Gwasanaethau Lleol Gwynedd a Môn

Cawsom gyfle eleni i gydweithio â chyrrff cyhoeddus eraill y rhanbarth i ddysgu mwy am yr hyn sy'n ysgogi defnyddwyr ein derbynfeydd i ddefnyddio'r Gymraeg neu beidio. Daeth aelodau [Bwrdd Gwasanaethau Lleol Gwynedd a Môn](#) – sy'n cynnwys ni Cyngor Gwynedd, Bwrdd Iechyd Brifysgol Betsi Cadwaladr, Prifysgol Bangor, Grŵp Llandrillo Menai, Heddlu Gogledd Cymru, Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru ac eraill – at ein gilydd fel rhan o brosiect arloesol 'Cyswllt Cyntaf'.

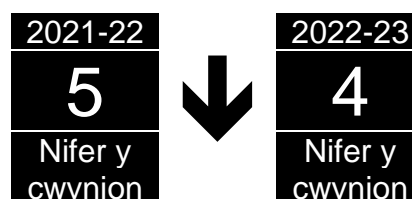
Gyrrwyd y prosiect gan gonsyrn cyffredin ymysg aelodau'r Bwrdd nad yw rhai siaradwyr Cymraeg yn defnyddio'r iaith efo ni, ac awydd i wybod beth allem ei wneud i newid hynny. Felly, fe weithiom gydag arbenigwyr **laith Cyf.** i arsylwi ar arferion ymwelwyr â rhai o'n derbynfeydd poblogaidd.

Un o brif ganfyddiadau'r gwaith oedd bod gan ein staff rôl allweddol i'w chwarae mewn creu awyrgylch ddwyieithog a chroesawgar. Gyda chymorth laith Cyf. fe wnaethom baratoi canllaw cyflym i'w cefnogi. Mae'n cynnwys 'top tips' fel atgoffa staff bod siarad yr iaith gyda chydweithwyr yn arwydd clir i gwsmeriaid bod gwasanaeth Cymraeg ar gael.

Mae'r canllaw a hyfforddiant ar ei gynnwys wedi ei rannu â staff ein derbynfeydd. Bydd yn ein helpu i gwrdd â gofynion **safon 81** sy'n gosod dyletswydd arnom i **hybu ein gwasanaethau cyfrwng Cymraeg**.

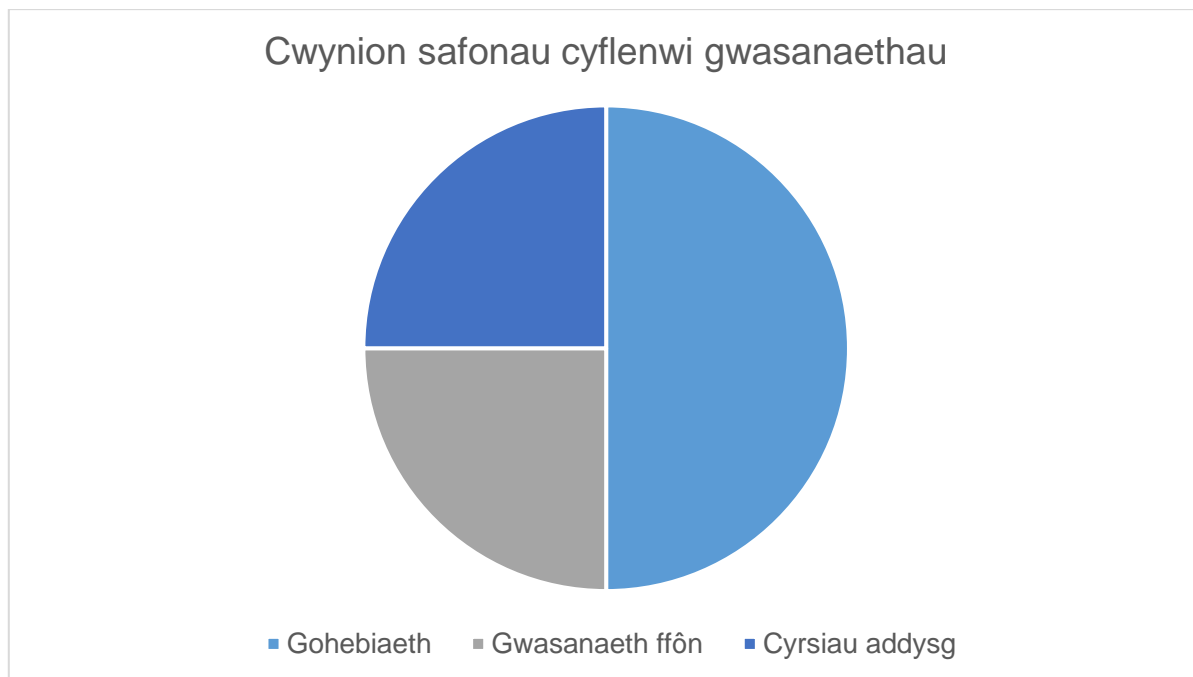
Cwynion a chanmoliaeth

Derbyniion bedair cwyn eleni oedd yn creu amheuaeth o fethiant i gwrdd â'r safonau cyflenwi gwasanaethau. Un gŵyn yn llai na'r nifer derbyniom y llynedd.

Ffigwr: Cwynion safonau cyflenwi gwasanaethau yn ôl pwnc

Roedd mwyafrif y cwynion eleni (dwy) am ohebiaeth ac yn **creu amheuaeth o fethiant i gwrdd â safon 1**. Derbyniodd un achwynydd neges e-bost yn Saesneg yn cydnabod derbyn cais am gasgliad gwastraff clytiau. Roedd hyn yn fethiant gan ein system reoli cysylltiadau cwsmeriaid i nodi'r dewis iaith ac fe ymddiheurom i'r achwynydd. Cododd ein tîm Gwasanaethau Digidol y mater gyda darparwr y system wnaeth wneud yn siŵr bod pob cais yn cael ei gydnabod yn ddwyieithog.

Ers mis Mawrth 2023 mae gennym system reoli cysylltiadau cwsmeriaid newydd sy'n golygu bod gan ein tîm Gwasanaethau Digidol reolaeth lawn dros y gwasanaeth. Mae hyn yn gwneud parchu dewis iaith ein cwsmeriaid a datrys problemau technegol sy'n codi o bryd i'w gilydd yn haws.

Derbyniodd achwynydd arall e-bost gennym oedd yn cynnwys cyfeiriad at wefan nad oedd ar gael yn Gymraeg. Er nad ein cyfrifoldeb ni oedd y wefan, fe ymddiheurom i'r achwynydd am y sefyllfa.

Roedd un gŵyn am wasanaeth ffôn ac yn pryderu bod neges wrth ddisgwyl i gysylltu yn aneglur yn Gymraeg. **Creodd hyn amheuaeth o fethiant i gwrdd â safon 22**. Cafodd y mater gywiro ar unwaith gan ein tîm Cyfathrebu.

Cwyn am ddefnydd o'r Saesneg gan hyfforddwr canolfan hamdden oedd yr olaf. **Roedd yn creu amheuaeth o fethiant i gwrdd â safon 36** sy'n dweud na ddylem drin y Gymraeg yn llai ffatriol mewn digwyddiadau cyhoeddus, yn cynnwys digwyddiadau mewn canolfannau hamdden. Cafodd hon ei datrys drwy drafod â'r aelod staff a chynnig cefnogaeth i roi hwb i'w sgiliau Cymraeg. Yn dilyn hyn cysylltodd un o ddefnyddwyr y ganolfan hamdden â ni i ganmol ymdrech yr hyfforddwr.

Er mwyn sicrhau ein bod yn adlewyrchu ar ac yn dysgu o gwynion am ein defnydd o'r Gymraeg, fe wnaethom baratoi adroddiad cydymffurfiaeth chwarterol i'w roi gerbron Grŵp Hyrwyddo'r Gymraeg. Yn ogystal â rhoi sylw i gwynion, ac unrhyw waith gorfodi gan Gomisiynydd y Gymraeg, mae'r adroddiad yn nodi'r ganmoliaeth sy'n ein cyrraedd am ein gwasanaethau Gymraeg.

“Pleser oedd clywed [yr hyfforddwr] yn siarad Cymraeg yn y wers heno ‘ma. Roedd yn awyddus i wybod y geiriau Cymraeg fel ei fod yn gallu ein harwain yn y Gymraeg e.e. sefwch, eisteddwch, lôn fflat, dringwch.”

Defnyddiwr canolfan hamdden

“Mae’n bleser cerdded i mewn i’r tŷ a chlywed y gofalwyr yn canu caneuon ac emynau Cymraeg oherwydd eu bod yn deall bod y sain yn tawelu [yr unigolyn sy’n derbyn eu gofal].”

Anwyl yn unigolyn sy’n derbyn gofal

Gorfodi safonau

Derbyniom lythyr rhag ymchwilio gan Gomisiynydd y Gymraeg mewn perthynas â'r gŵyn am e-bost oedd yn cynnwys cyfeiriad at wefan allanol. Ar ôl derbyn gwybodaeth gennym am yr amgylchiadau, penderfynodd y Comisiynydd beidio agor ymchwiliad i'r gŵyn.

Safonau llunio polisi

Dyma'r safonau sy'n ymwneud â'r ffordd yr ydym yn ystyried effaith ein penderfyniadau ar y Gymraeg a defnyddwyr yr iaith. Mae 10 ohonynt i gyd wedi eu gosod arnom ac maent yn golygu bod rhaid i ni:

- ystyried effeithiau cadarnhaol a negyddol ein penderfyniadau ar y Gymraeg;
- ystyried sut y gallwn gynyddu effeithiau cadarnhaol, lliniaru effeithiau negyddol a manteisio ar bob cyfle i hyrwyddo cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg; a
- holi barn ar yr effeithiau ar y Gymraeg wrth ymgysylltu neu ymgynghori.

Rheoli perfformiad

Asesu effaith

Ein prif ddull o reoli ein perfformiad mewn perthynas â'r safonau llunio polisi yw'r templed asesu effaith. Mae dau dempled ar ein mewnwrwyd, ynghyd â chanllawiau ar eu llenwi. Mae'r cyntaf yn ystyried yr effaith ar gydraddoldeb â'r Gymraeg. Mae'r ail yn ystyried effaith ar y Gymraeg yn unig. Defnyddiwn y templed hwn os yw'r cynnig yn cael effaith neilltuol neu sylweddol ar yr iaith.

2022-23	Rhaid i'n swyddogion gwblhau'r templedi hyn wrth argymell datblygu, adolygu neu ddiwygio polisiâu. Am y rheswm hwn mae pob blaen adroddiad sy'n mynd gerbron ein prif bwyllgorau – y pwyllgorau sgrïwtini a'r Pwyllgor Gwaith – yn holi os oes asesiad effaith wedi ei gwblhau. Roedd 70 o'r adroddiadau aeth o flaen y Pwyllgor Gwaith eleni yn cyfeirio at effaith y cynigion dan sylw ar gydraddoldeb a'r Gymraeg.
70	
Blaen adroddiad	

Roedd y tîm Polisi a'r Gymraeg wrth law i gynghori swyddogion ar sut i fynd ati i lenwi'r templedi ac asesu'r effaith ar yr iaith. Mae gennym hefyd ganllawiau ar ein mewnwrwyd ar gwrdd â gofynion y safonau wrth ymgynghori, comisiynu ymchwil a dyfarnu grantiau.

Deall profiadau defnyddwyr

Cwynion

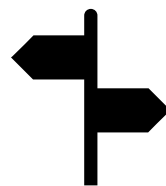
Derbyniom ddwy gŵyn eleni oedd yn ymwneud â'r safonau llunio polisi. Fel y llynedd, roedd tuedd benodol i'r cwynion sef consyrn am enwau lleoedd Cymraeg.

2021-22	↓	2022-23
4		2
Nifer y cwynion		Nifer y cwynion

Roedd un am arwyddion ffordd yn defnyddio enwau answyddogol ar draethau ac yn cysylltu ag **ymrwymiad ein polisi iaith o ddefnyddio ffurfiau swyddogol yn unig** wrth gyfeirio at lefydd. Mae ein [rhestr enwau lleoedd](#) yn dweud mai Porth Tywyn-mawr yw'r enw cywir, serch hynny mae'r enw Saesneg answyddogol 'Sandy Beach' hefyd i'w weld ar un o'n harwyddion ffordd. Hen arwydd yw hwn gafodd ei osod cyn mabwysiadu'r polisi.

Byddwn yn ei gywiro pan ddaw i ddiwedd ei oes i wneud yn siŵr mai dim ond yr enw Cymraeg cywir sydd wedi ei nodi.

Asiantaeth arall oedd yn gyfrifol am arwydd ffordd oedd yn nodi Traeth Niwbwrch yn hytrach na Llanddwyn. Fe gysylltom â'r corff i nodi'r gŵyn a gofyn iddo gywiro'r arwydd.

Roedd yr ail gŵyn yn canmol penderfyniadau sefydliadau cyhoeddus eraill i arddel ffurfiau Cymraeg ar eu henwau yn unig ac yn galw arnom ni i wneud yr un fath. Fe ddiolchom i'r achwynydd am godi mater ac eglurom y byddem yn ystyried ei gynnig wrth adolygu ein polisi iaith Gymraeg ymhen amser.

Safonau gweithredu

Dyma'r safonau sy'n ymwneud â'n defnydd mewnol o'r Gymraeg. Mae 47 ohonynt i gyd. Maent yn gosod disgwyliad arnom i annog defnyddio'r Gymraeg yn ein gweinyddiaeth ac i gefnogi ein swyddogion a'n cynghorwyr i ddefnyddio'r iaith wrth eu gwaith.

Mae'r rhan hwn o'r adroddiad hefyd yn egluro sut yr ydym yn mynd ati i weithio tuag at gyflawni'r nod canlynol yn ein [polisi iaith Gymraeg](#):

Nod y Cyngor yw sicrhau mai Cymraeg fydd prif iaith gweinyddiaeth fewnol y Cyngor, ar lafar ac yn ysgrifenedig. Er mwyn cyflawni hyn bydd y Cyngor yn monitro cynnydd yn flynyddol trwy gyhoeddi adroddiad arno i'w gyflwyno i'r Pwyllgor Sgriwtini ar yr un pryd â'r adroddiad blynyddol ar weithrediad y polisi iaith Gymraeg.

Cymal 3.2.4

Rheoli perfformiad

Recriwtio

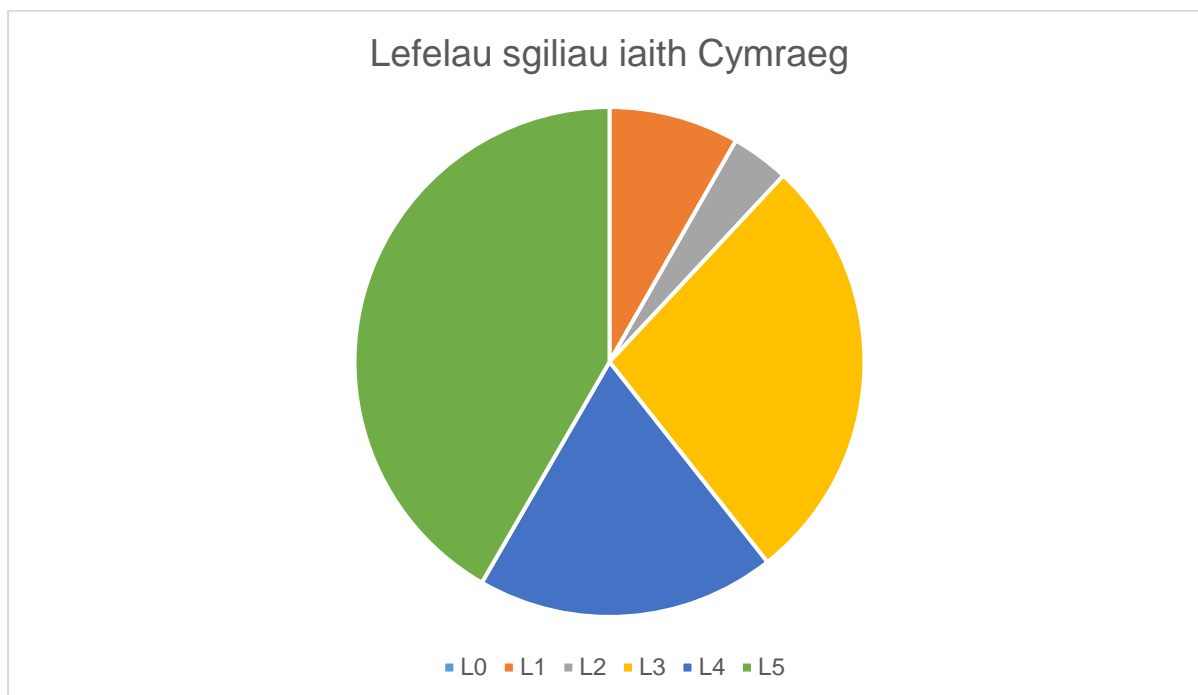
Ers mabwysiadu ein polisi iaith Gymraeg yn 2016, rydym wedi cymryd camau breision tuag at gyflawni'n nod o wneud y Gymraeg yn brif iaith ein gweinyddiaeth fewnol. Hyn yn bennaf o ganlyniad i gadernid ein **polisi recriwtio a dethol**.

Ers cyflwyno canllawiau ar ddynodi lefelau sgiliau iaith 2019, mae elfen o allu yn y Gymraeg yn gysylltiedig â phob swydd a hysbysebwr gennym. Mae'r canllawiau wedi llwyddo i osod disgwyliadau clir ar reolwyr ac ymgeiswyr fel ei gilydd. Dim ond yn dilyn methiant i benodi a derbyn cydsyniad ein **panel recriwtio** y caniateir hysbysebu swydd fel un lle mae sgiliau yn yr iaith yn ddymunol, gydag ymrwymiad i ddysgu.

Ni hysbysebom unrhyw swyddi â sgiliau Cymraeg dymunol eleni. Ers 2019, dim ond ar bedwar achlysur yr ydym wedi hysbysebu swyddi o'r natur hon. Mae hyn yn rhoi sicrwydd i ni fod gan bron pob aelod newydd o staff elfen o allu yn y Gymraeg. Teg yw cydnabod bod mabwysiadu'r polisi hwn yn lleihau'r farchnad o ymgeiswyr cymwys am swyddi efo ni. Ond, credwn fod hwn yn gam sylfaenol bwysig sy'n dangos ymrwymiad pendant i gwrdd â nod ein polisi iaith.

Eleni, roedd mwyafrif y swyddi a hysbysebwyd gennym yn gofyn am y lefel uchaf o sgiliau yn y Gymraeg, sef lefel pump yn ôl ein fframwaith sgiliau iaith (ar gael yn atodiad dau). Roedd llai na chwarter yr holl swyddi yn gofyn am sgiliau lefel un a dau. Golyga hyn bod mwyafrif helaeth y swyddi yn gofyn am ymgeiswyr â sgiliau iaith Gymraeg lefel tri ac uwch, sef lefel canolradd yn ôl y fframwaith.

Ffigwr: Lefel sgiliau iaith Gymraeg swyddi a hysbysebwyd

Mae bod yn gyflogwr cynhwysol hefyd yn bwysig i ni. Am y rheswm hwnnw cydweithiodd y tîm Polisi a'r Gymraeg â'r tîm Hyfforddiant er mwyn tynnu sylw at y gefnogaeth sydd ar gael i wella sgiliau iaith Gymraeg ein staff.

Gwyddom o dystiolaeth anecdotaidd o ffeiriau recriwtio bod darpar ymgeiswyr yn deall bod sgiliau yn y Gymraeg yn bwysig i ni fel cyflogwr. Mewn ymateb i hynny, mynychodd ein Swyddog Hyrwyddo Polisi a'r Gymraeg sawl digwyddiad yn ystod y flwyddyn ar y cyd gyda'n swyddogion Adnoddau Dynol. Y syniad oedd egluro wrth ddarpar ymgeiswyr bod cefnogaeth ar gael i wella eu sgiliau Cymraeg a'u helpu i lenwi ffurflenni cais. Ein nod yw sicrhau nad yw'r iaith yn cael ei gweld fel rhwystr i drio am swydd efo ni a sicrhau bod pobl yn deall bod ystod o swyddi ar gael beth bynnag yw lefel eu Cymraeg.

Arfer dda

Rydym wedi gweld cynnydd sylweddol yn ein defnydd o Gymraeg llafar. Erbyn hyn y Gymraeg yw iaith naturiol pob un o'n pwyllgorau namyn dau. Mae holl gyfarfodydd ein haenau uchaf o reolaeth yn digwydd yn Gymraeg, sef cyfarfodydd ein Tîm Arweinyddiaeth a'n Tîm Rheoli Corfforaethol. Mae ein prif swyddogion hefyd yn siaradwyr Cymraeg sy'n golygu bod cyfran sylweddol o gyfarfodydd rheoli yn digwydd yn Gymraeg.

Mae ein deunyddiau cyfathrebu torfol i gyd yn ddwyieithog. Gwyddwn o waith ymgysylltu gyda chydweithwyr bod nifer o siaradwyr Cymraeg yn ffafrio derbyn deunyddiau fel hyn yn y ddwy iaith. Mae data'n dangos bod y niferoedd sy'n dewis darllen Her Gymraeg y Mis yn Saesneg yn uwch na'r niferoedd sy'n ei darllen yn Gymraeg, er enghraifft. Awgryma hyn bod gennym waith pellach i'w wneud i gynyddu hyder ymysg ein staff os ydym am wneud y Gymraeg yn brif iaith ysgrifenedig.

Er hynny, mae enwau Cymraeg ar nifer o'n gwasanaethau mewnol wedi hen ennill eu plwyf ac yn dangos ein hymrwymiad i ymgorffori'r iaith ym mhob agwedd o'n hunaniaeth gorfforaethol. Dyma rai esiamplau:

- Encil Môn: Ardal i staff gyfarfod am sgwrs dros banded neu ginio
- Manteision Môn: Cynllun arbedion cyflog
- MapMÔN: Gwybodaeth gynhwysfawr yn gysylltiedig â chyfeiriadau post
- Medra Môn: Newyddlen staff
- MônITor: Mewnrwyd
- Y Ddolen: Negeseuon e-bost torfol

Rhaglen dreigl

I gwrdd â nod y polisi iaith, rydym wedi mabwysiadu dull graddol bwriadus o gynyddu defnydd o'r Gymraeg yn fewnol trwy weithio'n ddwys gyda gwasanaethau yn eu tro. Hyn er mwyn i sicrhau bod y gefnogaeth angenrheidiol mewn lle i gynyddu'r defnydd o'r iaith ar lafar ac yn ysgrifenedig.

Eleni dechreuom weithio gyda'r tимоedd canlynol gan gynnig cefnogaeth amrywiol yn dibynnu ar eu hanghenion:

- Canolfan Fusnes Môn
- Gwasanaethau Plant ac Oedolion
- Technoleg Gwybodaeth

Dilynodd un tîm fethodoleg newid ymddygiad Prifysgol Bangor, ARFer. Bwriad y rhaglen yw newid arferion iaith i alluogi cydweithwyr sydd yn gallu siarad Cymraeg (ond sydd wedi sefydlu'r arfer o ddefnyddio Saesneg) i ddefnyddio mwy o Gymraeg yn y gwaith.

Ar gyfer tîm arall fe wnaethon ddatblygu pecyn adnoddau oedd yn cynnwys fideos a geirfa berthnasol i'w gwaith. Gyda'r trydydd tîm fe wnaethon gytuno ar raglen o sesiynau gyda'n Swyddog Hyrwyddo Polisi a'r Gymraeg er mwyn rhoi cyfle i swyddogion ymarfer eu sgiliau Cymraeg.

Hyd yn hyn rydym wedi gweithio'n ddwys gyda **chwe** thîm i gyd. Mae'r gwaith o gefnogi'r tимоedd Hamdden, Gwarchod y Cyhoedd a Thai yn parhau a phencampwyr wedi eu hadnabod i'n cynorthwyo.

Yn ogystal â'r gwaith gyda'r tимоedd, gweithiodd ein Swyddog Hyrwyddo Polisi a'r Gymraeg yn agos gyda **15** aelod o staff i'w helpu i ddod o hyd i gefnogaeth addas. Roedd y gefnogaeth yn amrywio o gyrsiau dysgu ffurfiol i sgysiau achlysurol gyda'r swyddog i roi hwb i'w sgiliau llafar.

Ail-ddechreuom ein sesiynau paned a sgwrs wythnosol yn Encil Môn sy'n cynnig cyfle i swyddogion alw i mewn i'n pencadlys am sgwrs anffurfiol gyda chydweithwyr. Oherwydd poblogrwydd y sesiynau, penderfynon gynnal ail sesiwn wythnosol yn benodol ar gyfer siaradwyr Cymraeg newydd.

“Diolch am heddiw. Rydw i'n teimlo mwy hyderus yn siarad Cymraeg, dim ond ar ôl cael dwy sesiwn sgwrs efo chi. Diolch am hynny.”

“Ga i gymryd y cyfle hwn i ddweud diolch am eich holl gefnogaeth ac oherwydd yr ychydig sesiynau hyn yr wyf yn awr yn siarad mwy o Gymraeg nag erioed.”

Cydweithiwr sy'n derbyn cefnogaeth

Deall profiadau defnyddwyr

Data hyfforddiant

Manteisiodd 15 o swyddogion ar gyrsiau dysgu Cymraeg eleni, sef yr un nifer â'r llynedd. Roedd y cyrsiau'n amrywio o rai lefel mynediad i lefel uwch ac yn cael eu cynnig ar-lein, mewn dosbarth neu gyfuniad o'r ddau gyfrwng. Mynychodd ddau swyddog gwrs preswyl yn Nant Gwrtheyrn.

2021-22		2022-23
15		15
Cyrsiau dysgu Cymraeg	-	Cyrsiau dysgu Cymraeg

Mae'r dudalen Cymraeg yn y Gweithle ar gael i'n holl staff ar ein safle e-ddysgu, y Gronfa Ddysgu. Mae'n cynnwys elfennau megis:

- cwis, pa gefnogaeth Cymraeg sydd orau i mi;
- cwrs Cymraeg yn y gweithle;
- heriau Cymraeg y mis; a
- deunyddiau darllen amrywiol.

Derbyniodd y safle **1,900** o ymweliadau yn ystod y flwyddyn.

2021-22		2022-23
25%		55%
Hyfforddiant cyfrwng Cymraeg	-	Hyfforddiant cyfrwng Cymraeg

Un dangosydd arwyddocaol o gynnydd yn erbyn nod y polisi iaith yw'r niferoedd ddewisodd dderbyn hyfforddiant eleni yn Gymraeg. Dewisodd 640 o'n swyddogion fynychu cwrs mewnol cyfrwng Cymraeg o gymharu â 195 y llynedd.

Arolwg barn

Ym mis Ebrill 2023 estynnem allan at aelodau ein Tîm Rheoli Corfforaethol (sy'n cynnwys penaethiaid pob un o'n gwasanaethau) i holi eu barn am ein gwasanaeth cyfieithu. Pwrpas anfon yr holiadur oedd ein helpu i fonitro perfformiad a gwella'r gwasanaeth. Roedd yr ymateb yn gadarnhaol gyda phawb yn graddio gwahanol elfennau'r gwasanaeth yn dda iawn neu'n ardderchog.

“Gwasanaeth ardderchog, cyfeillgar ac amserol pob tro. Dwi'n hynod o ddiolchgar am eich cefnogaeth, yn enwedig wrth fy mod i ddim yn hyderus yn fy Nghymraeg ysgrifenedig.”

Fôn Roberts, Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol

“Mae'r tîm yn barod i'n cynorthwyo bob amser a'n ymateb yn brydlon ar y cyfan. Rydym yn gwerthfawrogi'r gwasanaeth yn fawr.”

Christian Branch, Pennaeth Gwasanaeth Rheoleiddio a Datblygu'r Economi

Cafwyd rhai mân sylwadau ac ymholiadau am elfennau penodol o'r gwasanaeth ac fe ymatebodd y Rheolwr Gwasanaeth Cyfieithu i'r materion hynny fel oedd angen gan arwain at sicrhau mân welliannau pellach i'r gwasanaeth a gynigir.

Cwynion

Ni dderbynion unrhyw gwynion eleni yn ymwneud â gofynion y safonau gweithredu.

Edrych ymlaen

Dyma gipolwg ar rai o'r datblygiadau sydd ar y gweill ar gyfer y flwyddyn i ddod:

Ymchwillio i'r maes recriwto

Cydweithio gyda Chomisiynydd y Gymraeg

Ail-ymweld â'n canllawiau ar ddefnydd mewnol o'r Gymraeg

Codi ymwybyddiaeth o'n harferion a dylwanwadu ar eraill

Hyrwyddo ein gweithle fel gofod Cymraeg

Dadansoddi canlyniadau Cyfrifiad 2021

Fel y nodom y llynedd, mae'n destun balchder bod gan gymaint o'n staff sgiliau iaith Gymraeg. Rydym hefyd yn falch o'n llwyddiant i benodi siaradwyr Cymraeg i ystod o wahanol swyddi. Serch hynny, gall recriwtio fod yn heriol ar brydau, yn enwedig wrth i'r nifer o sefydliadau cyhoeddus sy'n gofyn am sgiliau yn yr iaith gan ymgeiswyr gynyddu. Byddwn yn cydweithio gyda'n partneriaid sy'n rhan o Fwrdd Gwasanaethau Lleol Gwynedd a Môn i ymchwilio i'r maes hwn, adnabod arfer effeithiol a rhannu'r canfyddiadau.

Byddwn yn rhoi mwy o sylw i'n defnydd mewnol o Gymraeg ac yn cydweithio â Chomisiynydd y Gymraeg ar brosiect i sefydlu modelau gweinyddu y gall sefydliadau eraill ddysgu ohonynt. Gobeithiwn y bydd y prosiect hwn nid yn unig yn gyfle i rannu ein harferion da ag eraill, ond yn helpu ni i ddatblygu ein hunain ymhellach.

Teimlwn fod gennym lawer i fod yn falch yn falch ohono a byddwn yn gwneud mwy i godi ymwybyddiaeth o hynny. Gwyddom fod gennym gyfrifoldeb fel prif gyflogwr Ynys Môn i gynnig ein hunain i bobl ifanc yr ardal fel gweithle lle gallent ddefnyddio eu sgiliau Cymraeg. Fel rhan o raglen ARFOR 2 byddwn yn ystyried sut y gallwn hyrwyddo'r Cyngor fel gofod Cymraeg sy'n cynnig cyfle i bobl ddefnyddio a datblygu eu Cymraeg.

Byddwn hefyd yn dadansoddi data Cyfrifiad 2021 er mwyn deall yn well y tueddiadau sy'n effeithio poblogaeth Ynys Môn a defnydd o'r Gymraeg yn ein cymunedau. Trwy wella ein dealltwriaeth o'r heriau sy'n effeithio gwahanol rannau o'r boblogaeth gallwn deilwra ein hymdrechion i hybu a hwyluso cyfleoedd i ddefnyddio'r iaith.

Casgliad

Diweddodd y flwyddyn gydag ymdeimlad o sefydlogrwydd nas teimlwyd ers cryn amser. Braff oedd gweld cydweithwyr yn manteisio ar ein cynllun gweithio hybrid ac yn treulio mwy o amser yn y swyddfa yng nghwmni eraill. Mae'r cyfleoedd hyn i ryngweithio yn bwysig er mwyn ymarfer a magu hyder yn y Gymraeg ac mae'r adborth o'n sesiynau paned a sgwrs wedi bod yn bositif.

Trwy gydweithio gyda'n tîm Hyfforddiant, eleni byddwn yn troi ein sylw at ein siaradwyr Cymraeg hyderus sy'n awyddus i roi sglein ar eu sgiliau cyflwyno ac ysgrifennu. Fel y gwnaethom y llynedd gyda defnyddwyr llai hyderus o'r Gymraeg, byddwn yn teilwra'r gefnogaeth i anghenion yr unigolion. Trwy gydweithio ag unigolion allweddol bwriadwn gynyddu ymhellach ein nod o wneud y Gymraeg yn brif iaith ein gweinyddiaeth fewnol.

Gyda'r Gymraeg yn faes blaenoriaeth yng nghynllun y Cyngor bydd gan yr iaith le canolog yn ein holl gynlluniau dros y bum mlynedd nesaf.

Mehefin 2023

Atodiad 1: Data cwynion

Dyma fanylion y cwynion gafodd eu gwneud i ni dros y flwyddyn am ein defnydd o'r Gymraeg. Mae'r ddau dabl cyntaf yn cynnwys manylion cwynion sy'n cwrdd â diffiniad ein gweithdrefn gwynion, sef cwynion gan bobl a effeithiwyd yn uniongyrchol gan yr amgylchiadau.

Mae'r trydydd tabl yn cynnwys manylion cwynion 'eraill' neu sylwadau gan bobl yn nodi consyrn ond na effeithiwyd arnynt yn uniongyrchol. Mae hefyd yn cynnwys cwynion sy'n ymwneud â'n defnydd o'r Gymraeg ond nad ydynt yn creu amheuaeth o fethiant i gydymffurfio â'r safonau.

Tabl 1: Cwynion yn ôl dosbarth o safonau

Dosbarth safonau	Nifer
Cyflenwi gwasanaethau	4
Llunio polisi	2
Gweithredu	0
Cyfanswm	6

Tabl 2: Manylion cwynion

Cwyn	Dosbarth safonau	Manylion
2022/23-01	Cyflenwi gwasanaethau	Gwybodaeth Gymraeg aneglur ar neges ffôn yn cael ei chware wrth ddisgwyl i gysylltu â'r gwasanaeth Tai.
2022/23-02	Llunio polisi	Cwyn am enw Saesneg answyddogol o dan yr enw Cymraeg cywir ar arwydd ffordd.
2022/23-03	Llunio polisi	Galw ar y Cyngor i fabwysiadu enw uniaith Gymraeg ac arddel ffurfiau Cymraeg yn unig ar enwau lleoedd a nodweddion daearyddol.
2022/23-04	Cyflenwi gwasanaethau	Neges e-bost uniaith Saesneg yn cydnabod derbyn cais casglu gwastraff.
2022/23-05	Cyflenwi gwasanaethau	Diffyg defnydd honedig o'r Gymraeg mewn dosbarth ffitrwydd canolfan Hamdden.
2022/23-06	Cyflenwi gwasanaethau	Cyfeiriad mewn gohebiaeth at wefan allanol nad oedd yn gweithredu'n Gymraeg.

Tabl 3: Cwynion eraill

Rhif	Sylw
1	Diffyg gwasanaeth ffôn Cymraeg gan swyddog desg gymorth TG (gwasanaeth mewnol).
2	Methiant honedig i gydymffurfio â chymal polisi iaith Gymraeg sy'n cyfeirio at gyhoeddi adroddiad ar gynnydd yn erbyn nod i wneud y Gymraeg yn brif iaith gweinyddiaeth fewnol.

Atodiad 2: Data cyflogaeth, hyfforddiant a recriwtio

Dyma wybodaeth am sgiliau iaith Gymraeg ein swyddogion. Rydym wedi categorio'r wybodaeth i gyd-fynd â diffiniadau ein fframwaith sgiliau iaith sy'n pennu gwahanol lefel o allu yn y Gymraeg:

Lefel 0: Ymwybyddiaeth

- Dim sgiliau

Lefel 1: Mynediad

- Yn gallu sgwrsio'n gyffredinol (cyfarchion, enwau, dywediadau, enwau lleoedd)
- Yn gallu deall ymholiadau sylfaenol
- Yn gallu darllen geiriau ac ymadroddion sylfaenol, fel arwyddion neu nodiadau byr a syml
- Yn gallu ysgrifennu negeseuon sylfaenol

Lefel 2: Sylfaen

- Yn gallu ateb ymholiadau syml sy'n ymwneud â'r gwaith
- Yn gallu deall sgwrs gymdeithasol sylfaenol
- Yn gallu darllen deunydd syml sy'n ymwneud â'r gwaith (yn araf)
- Yn gallu ateb gohebiaeth syml gyda chymorth

Lefel 3: Canolradd

- Yn gallu cynnal sgwrs â rhywun arall, gyda pheth petruster, am faterion gwaith arferol
- Yn gallu dilyn sgwrsiau arferol sy'n ymwneud â'r gwaith rhwng siaradwyr Cymraeg rhugl
- Yn gallu darllen deunydd arferol gyda geiriadur
- Yn gallu drafftio testun arferol, gyda chymorth golygyddol

Lefel 4: Uwch

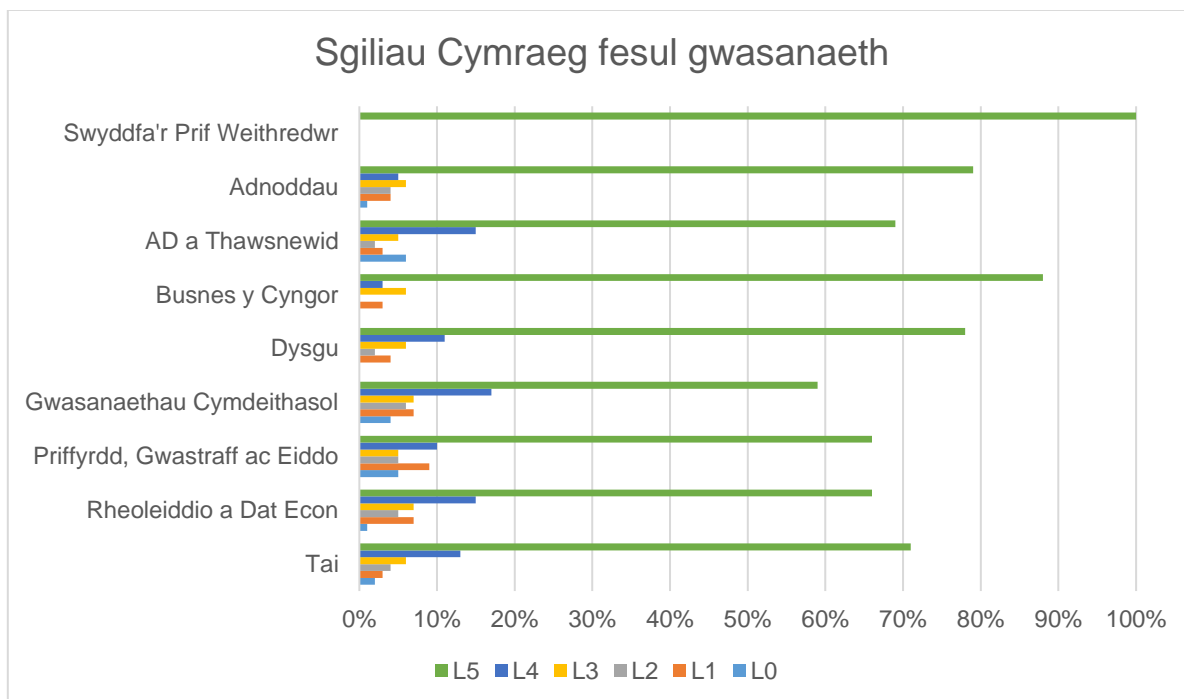
- Yn gallu siarad yr iaith yn y rhan fwyaf o sefyllfaoedd gyda rhai geiriau Saesneg
- Yn gallu dilyn y rhan fwyaf o sgwrsiau sy'n ymwneud â'r gwaith gan gynnwys trafodaethau grŵp
- Yn gallu darllen y mwyafrif o ddeunydd yn eich maes eich hun
- Yn gallu paratoi'r rhan fwyaf o'r deunydd ysgrifenedig sy'n gysylltiedig â'r maes, gyda pheth cymorth gwirio

Lefel 5: Medrus

- Yn gallu cynnal sgwrs ac ateb cwestiynau, am gyfnod estynedig pan fo angen
- Yn gallu deall pob sgwrs sy'n ymwneud â'r gwaith
- Yn gallu deall yr holl ddeunydd sy'n ymwneud â'r gwaith
- yn medru cwblhau gwaith ysgrifennu cymhleth heb yr angen i wirio

Sgiliau Cymraeg fesul gwasanaeth

Mae nifer o staff a gyflogir ym mhob gwasanaeth wedi cynyddu ond mae'r canrannau'n dangos newid bach o'r gymharu â'r llynedd. Mae'n ymddangos bod rhai gwasanaethau wedi cynyddu sgiliau iaith Gymraeg eu swyddogion, tra bod eraill wedi gostwng ychydig (tua 1% yn llai).

Tîm Arweinyddiaeth (yn cynnwys prif weithredwr, dirprwy, cyfarwyddwyr a chynorthwyr personol)

Nifer swyddogion yn y gwasanaeth: 10
 Nifer y dychweliadau: 9
 Canran dychweliadau: 90%

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	0	0	0	0	0	9
Canran	0%	0%	0%	0%	0%	100%

Adnoddau

Nifer swyddogion yn y gwasanaeth: 96
 Nifer y dychweliadau: 95
 Canran dychweliadau: 99%

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	1	4	4	6	5	75
Canran	1%	4%	4%	6%	5%	79%

Adnoddau Dynol a Thrawsnewid

Nifer swyddogion yn y gwasanaeth: 97
 Nifer y dychweliadau: 87
 Canran dychweliadau: 90%

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	5	3	2	4	13	60
Canran	6%	3%	2%	5%	15%	69%

Busnes y Cyngor

Nifer swyddogion yn y gwasanaeth: 34
 Nifer y dychweliadau: 33
 Canran dychweliadau: 97%

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	0	1	0	2	1	29
Canran	0%	3%	0%	6%	3%	88%

Dysgu

Nifer swyddogion yn y gwasanaeth: 85
 Nifer y dychweliadau: 85
 Canran dychweliadau: 100%

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	0	3	2	5	9	66
Canran	0%	4%	2%	6%	11%	78%

Gwasanaethau Cymdeithasol

Nifer swyddogion yn y gwasanaeth: 690
 Nifer y dychweliadau: 671
 Canran dychweliadau: 97%

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	26	45	43	45	112	400
Canran	4%	7%	6%	7%	17%	59%

Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo

Nifer swyddogion yn y gwasanaeth: 311
 Nifer y dychweliadau: 307
 Canran dychweliadau: 99%

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	15	28	16	14	31	203
Canran	5%	9%	5%	5%	10%	66%

Rheoleiddio a Datblygu Economaidd

Nifer swyddogion yn y gwasanaeth: 287
 Nifer y dychweliadau: 276
 Canran dychweliadau: 96%

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	3	19	13	19	41	181
Canran	1%	7%	5%	7%	15%	66%

Tai

Nifer swyddogion yn y gwasanaeth: 175

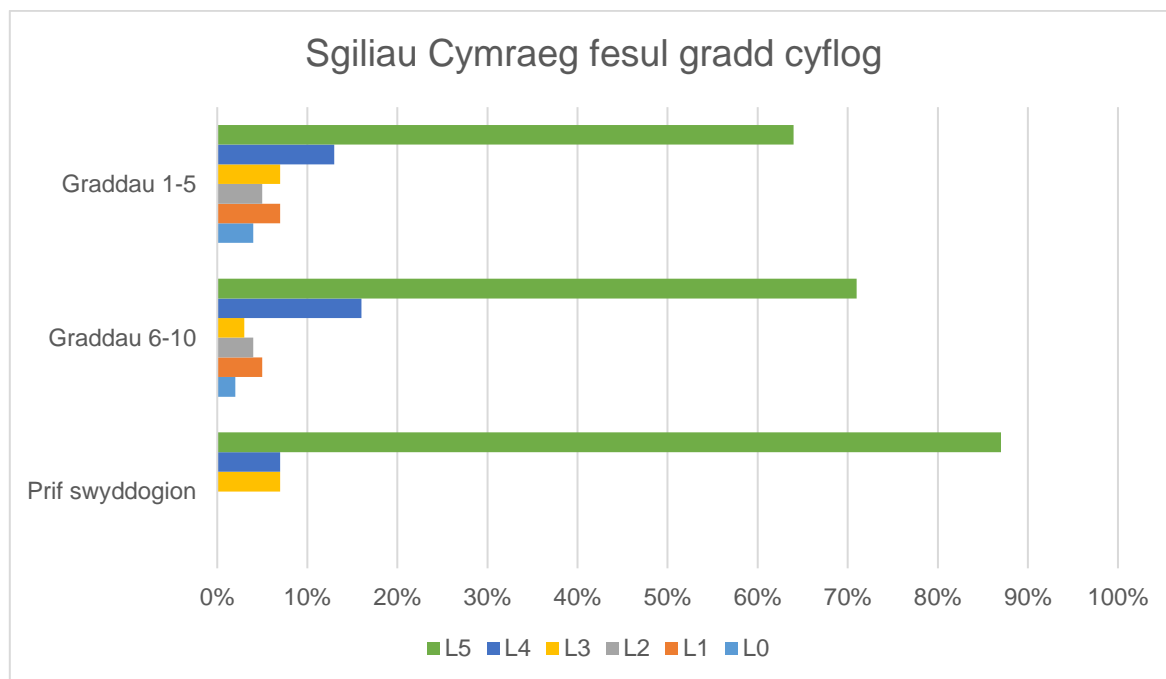
Nifer y dychweliadau: 173

Canran dychweliadau: 99%

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	4	6	7	11	23	122
Canran	2%	3%	4%	6%	13%	71%

Sgiliau Cymraeg fesul gradd gyflog

Mae lefelau iaith graddau 1-5 wedi gostwng ychydig ond bu newid mawr i nifer y staff yn y braced hwn. Mae'r data'n parhau i ddangos bod mwyafrif yn nodi sgiliau iaith ar lefel 5. Mae lefelau iaith graddau 6-10 a phrif swyddogion, sy'n cynnwys uwch swyddogion a rheolwyr, yn parhau'n gyson.

Graddau 1-5

Nifer y gweithwyr yn y raddfa: 1316

Nifer y dychweliadau: 1274

Canran dychweliadau: 97%

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	46	85	70	90	165	818
Canran	4%	7%	5%	7%	13%	64%

Graddau 6-10

Nifer y gweithwyr yn y raddfa: 440

Nifer y dychweliadau: 431

Canran dychweliadau: 98%

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	8	20	18	12	68	305
Canran	2%	5%	4%	3%	16%	71%

Prif swyddogion

Nifer y gweithwyr yn y raddfa:	15
Nifer y dychweliadau:	15
Canran dychweliadau:	100%

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	0	0	0	1	1	13
Canran	0%	0%	0%	7%	7%	87%

Hyfforddiant

Hyfforddiant sgiliau iaith Gymraeg

Dyma fanylion y niferoedd a dderbyniodd hyfforddiant i hybu neu ddatblygu eu sgiliau iaith Gymraeg yn ystod y flwyddyn.

Cymhwyster	Nifer
Mynediad	5
Sylfaen	3
Canolradd	1
Lefel uwch	3
Gloywi	3
Cyfanswm	15

Iaith cyrsiau hyfforddi

Ein nod yw dynodi a chadw cofnod o gyfrwng iaith pob un o'n sesiynau hyfforddi mewnol. Mae'n bwysig nodi nad yw dewisiadau cofnodi ein system Adnoddau Dynol yn ddelfrydol ar gyfer casglu data o'r fath - er mae addasiadau yn cael eu gwneud â llaw i sicrhau fod y data mor gyfredol â phosib - wrth ystyried y ffigyrau isod.

O ran y cyrsiau a ddynodir fel rhai 'dwyieithog', gall hyn olygu fod un ai'r hyfforddwr yn gallu cyflwyno'r sesiwn yn ddwyieithog neu fod darpariaeth cyfieithu ar y pryd ar gael. Yn hynny o beth mae'n golygu fod swyddogion yn gallu holi/ateb cwestiynau yn eu dewis iaith.

Mae'r tabl isod yn ystyried hyfforddiant sydd wedi cael ei gynnis yn fewnol dros y flwyddyn, ac yn dangos y nifer yr aelodau o staff a fynychodd gyrsiau hyfforddiant trwy gyfrwng y Gymraeg a Dwyieithog yn ystod y flwyddyn.

	2021-22	2022-23
Nifer yr aelodau o staff a fynychodd gyrsiau hyfforddi a gynigwyd gennym yn Gymraeg	195	640
Nifer yr aelodau o staff a fynychodd gyrsiau hyfforddi a gynigwyd gennym yn ddwyieithog	711	349
Canran o gyfanswm nifer y staff a fynychodd y cwrs a fynychodd y fersiwn Gymraeg	25%	55%

O'i gymharu â ffigyrau'r llynedd, mae'r niferoedd ddewisodd dderbyn hyfforddiant yn Gymraeg wedi cynyddu'n sylweddol.

Categoreiddio swyddi

Yn 2019 cyhoeddom ganllawiau yn gosod allan lefel isafswm o sgiliau iaith Gymraeg ar gyfer gwahanol fathau o swyddi. Er ein bod yn parhau i gategoreiddio swyddi yn unol â gofynion y safonau, anaml ystyriwn sgiliau iaith Cymraeg yn ddymunol. Yn hytrach, mae elfen o sgiliau yn y Gymraeg yn perthyn i bob swydd sy'n gymesur â natur y rôl.

Dyma fanylion y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennym yn ystod y flwyddyn yn ôl eu gofynion sgiliau iaith Gymraeg.

	Nifer
Swyddi lle bod sgiliau yn y Gymraeg Lefel 1	47
Swyddi lle bod sgiliau yn y Gymraeg Lefel 2	21
Swyddi lle bod sgiliau yn y Gymraeg Lefel 3	156
Swyddi lle bod sgiliau yn y Gymraeg Lefel 4	108
Swyddi lle bod sgiliau yn y Gymraeg Lefel 5	237
Swyddi lle bod lle nad oedd sgiliau yn y Gymraeg yn angenrheidiol	0